No. 16 — 17 April 1931 — Taoen 11.

SWARA-TAMA

SERAT KABAR KATHOLIEK.

Medal saben dinten Djoemoewah.

REGINIPOEN LENGGANAN SWARA-TAMA:

1 taoen . . . . f 6,—
½ „ . . . . . f 3.—
3 woelan . . . f 1,50
Kénging mbajar saben woelan
(njoewoen kabajar roemijin.)

RAGAD ADVERTENTIE:

1 katja . . . . f 36.—.
½ „ . . . . f 18,65.
¼ „ . . . . 9,75.
⅛ „ . . . . f 5,25.
Saladjengipoen: saben 1 cm^2 . . . f 0,03; sekedik-kedikipoen: f 1,50.
Kabar premili alit-alitan: f 1.—
Moendoet kapatjak langkoeng saking sapisan, oetawi dados lengganan, tepang rembag roemijin kalijan administratie.

Hoofdredacteur:
A. DJAJASEPOETRA.
kabantoe
REDACTIE-COMMISSIE.

Adrèsipoen Redactie lan Administratie
IGNATIUS-COLLEGE
DJOKJAKARTA
Telefoon no. 795.

Drukkerij „Canisius." Djokja

KABAR SAKING BETAWI.

Raos mak sreg.

Rama Sträter rawoeh wonten Betawi, ateges ngoregaken djagad-djagad Kth. Djawi ing Djajakarta.

ngGoemoenaken!

Prijantoen Walandi manti-manti mawi basa Djawi wonten ngamantja! Mranani manah! Kala saweg woelangan tangga koela linggih anggènipoen djèngkèng nggekeng, saking mantepipoen.

Sinten boten mantep, setaoen, kalih taoen, 12 taoen boten naté mireng woelangan Djawi,—djedoel, djeboel Rama Beekman, Kalidjaga toemrap agami Katoelik ing Djajakarta saged moeter taman Sriwedari—ndatengaken Rama Pastoor daking Djawi Tengah wonten masyaning tjempé^{2}nipoen ingkang soewaoe dipoensoesoni embok Djawi!

Mangké, mangké, mangké, riboet poenika wonten poenapa ta? Anoe, èr-ka-dé-bé oemoer setaoen! ateges Pasamoean Katoelik Djawi Djajakarta oemoer setaoen. Ojod Djawi Djajakarta horeg, manah Djawi kraos, soekma Djawi Katoelik kekidoengan! Setaoen ngelak toja-wening, sapoenika kelegan! Sinten boten seneng! Sinten boten gambira, sinten boten riboet. Goeroe-goeroe Melania pepoedjian galik-galik, para prijantoen kakoeng mirengaken. Rama Sträter ambawa, prijantoen kakoeng mangsoeli, goemrenggeng, oelem, semoea. Katoelik Djawi Djajakarta kerig lampit djaloe wanita, andap inggil, enèm-sepoeh, gapjak-amem medali.

Teka semanten!

Basa Djawi, Basa Djawi, toemama ing pamireng Djawi saged roemasoek, kandas pantog—doemoegi ing keketeging soekma-soetji.

Margi èr-ka-dé-bé oemoer setaoen, para warganipoen tampi woelangan 3 dinten pendak sonten, ladjeng. Minggoenipoen 12 April Mis lan pista-andrawina.

Poenika waoe sadaja mratjihnani taneman Pijandel Katoelik ing papan ngrikoe sampoen wiwit toekoel. Ingkang soewaoe pating slebar kerep boten kopèn, kirang teda siram lan raboekipoen, sapoenika kaklempakaken dados sapanta woedjoed patamanan adi.

Saénipoen kaklempakaken 3 dinten waoe déné sadaja saged katingal njamboet damel sareng, boten wonten ingkang katingal mangoemangoe nindakaken wadjibipoen. Ingkang poenika ingkang njerat poenika sanget matoer noewoen dateng sadaja kémawon, déné sampoen saged ngadani pakarjan kados makaten, langkoeng-langkoeng dateng Rama F. Sträter ingkang sampoen saged mangsoelaken raos Djawi dateng bang-kilèn, papaning tjempé-tjempé ingkang kerep kasingsal; ingkang andjalari saja ngijataken pijandelipoen Katoelik.

„Akoe boengah banget, déné akoe bisa noenggoni sadoeloerkoe Djawa ing kéné . . . ." makaten pangandikanipoen Rama waoe kala dinten woelangan ingkang kapisan, lan kita inggih boten kirang saking bingah!!

PATRICIUS.

R. K. NORMAALSCHOOL MALANG.

Kabikak béndjing tanggal 1 Djoeli 1931. Èksamenipoen kadawahaken tanggal 29-30 April 1931. Moerid-moerid tjalon kadadosaken sagrija, manoet tata tjaraning Gouvernement. Bajaranipoen f 2.50 (saringgit).

Directeur R. K. Normaalschool
„CARMELSTICHTING"
MALANG.

— MANAWI DADOS WARGA RAAD KAWOELA. —

angrembag:

BAJAR KOELA SOEDA.

Toewan Pangarsa!

Koela sampoen maos pratélan karsanipoen nagari anggènipoen badé nindakaken pangiridan. Koela sampoen maos bilih nagari kagoengan karsa ngirangi blandjanipoen para ambtenaar. Wiwit Juli kasoeda 5%, wiwit Djanoewari 10% . . . . . . Déné blandja sangandapipoen f 50 boten dipoenpoenapak-poenapakaken, poenika koela matoek sanget.

Toewan Pangarsa!

Biro Statistiek naté damel tjatetan bab betahipoen brajat Inlander kanggé gesang sadinten-dinten. Manoet „Mededeeling van het Centraal Kantoor voor de Statistiek" no. 46, taoen 1913—1926, kabetahanipoen brajat Inlander poenika kados ing ngandap poenika.

Namaning tetedan	Betahipoen tijang 1000 ing dalem sadinten	Ratjakaning betahipoen tijang satoenggal ing dalem sadinten	Ratjakaning regi kanggé tijang sèwoe ing dalem sadinten
1. Wos	4,27 pikoel	0,427 pikoel	f 51,325.
2. Djagoeng	1,67 „	0,167 „	f 8,275.
3. Kaspa	5,95 „	0,595 „	f 10,53.
4. Wi, gembili tales (bataten)	1,51 „	0,151 „	f 2,77.
5. Katjang tanah	0,16 „	0,016 „	f 2,145.
6. Kedelé	0,16 „	0,016 „	f 1,675.
7. Daging maèsa	8 katos	4,6 gram	f 4,10.
8. Gerèh	8,8 „	5,06 „	f 2,795.
9. Tigan ajam	15 idji	0,015 idji	f 0,64.
10. Klapa	130 idji	0,13 idji	f 9,75.
11. Lisah klentik	2 katos	1,25 gram	f 0,735.
12. Sarem	14 bata	0,014 bata	f 1,12.
Goenggoeng betah tetedan 1—12			f 95,86.
13. Lisah patra	2 blèk		f 7,62.
14. Rèk Djepang	4 boengkoes		f 0,93.
Goenggoeng dédé tetedan 13—14			f 8,55.
Goenggoeng sadaja oetawi kirang langkoeng **f 0,105** sadinten tijang satoenggal.			f 104,41.

Makaten, toewan Pangarsa, manoet pétanganipoen Biro waoe. Lan pétangan waoe, pétangan taoen 1926.

Manawi manoet pétangan poenika, dados betahipoen kaoem koelit tjoklat manis poenika ing dalem sawoelan namoeng kirang langkoeng tigang roepijah.

Sapoenika toewan Pangarsa, koela njoewoen pirsa, poenapa paréntah anggènipoen badé njoeda bajaripoen para poenggawanipoen poenika oegi mawi angèngeti wawaton pétangan kabetahanipoen poen Inlander saben dinten kados pétangan ing nginggil poenika? Poenapa regeering mawi anggalih: „Jah taksoedaa kaé ja ora apa-apa. Wong boetoehé Inlander koewi moeng saketip sadina!"

Manawi mawi wawaton poenika pantjèn inggih leres. „Bok ditjowoka 50% ta, rak ja ora nggrendjel. Awit, ing dalem sasasi moeng boetoeh teloeng roepijah. Nék oepama bajar f 55 dak soeda 50%, wong maoe rak ja isih doewé toerahan akèh banget. Saja nèk moeng disoeda 10% . . . wah énak-énoek . . ."

Nanging, poenapa wawaton waoe leres? Tijang ingkang nalar, mangertos, pétangan ing nginggil poenika pétangan poenapa. Mangka manoet katrangan ing boekoe waoe, kabetahan kados ingkang kaseboet ing nginggil poenika kabetahanipoen brajat Inlander ingkang normaal.

Nanging,..toewan Pangarsa,..tijang ingkang ragi nalar sakedik mesti boten nganggep dateng pétangan makaten. Sanadjan brajat normaal ingkang boten tjepeng damel kémawon, ... tjoba kapoerih ngoebetaken arta f 0,10 ing dalem sadinten. Poenapa saged? O, inggih nekak goeloe, toewan Pangarsa!

Manawi pétangan waoe katoemrapaken tijang batoeripoen nagari, ... ladjeng wewah arta kanggé njéwa grija. Kanggé toembas saboen koembahan. Kanggé njakolahaken anak, lss.

Poenapa toemindak? Mesti boten sanget poenika. Ambtenaar nagari, toewan Pangarsa! Ambtenaar ingkang dradjadipoen inggih kedah dipoenaosi ing regeering pijambak.

Ambtenaar nagari ratjak boten gadah grija pijambak, kedah njéwa. Mangka séwan poenika boten mirah. Toer regining teda ing papan ngrikoe boten mesti mirah kados ing nginggil.

Makaten, toewan Pangarsa, pitakèn koela!

* * *

Sapoenika, gantos ingkang koela atoeraken. Regeering badé njoeda bajar 5% — 10% toemrap blandja sanginggilipoen f 50.

Toewan Pangarsa! Tatanan makaten poenika saking pamanah koela kados kirang adil. Poenapa? Anggènipoen nagari anggebag ratjak sadaja blandja sanginggilipoen f 50 katjowok 10%. Sanadjan sami dédé sadasa presèn, nanging etjakipoen oetawi kadadosanipoen boten sami.

Tjoba koela atoeri manggalih.

Oepami kémawon blandja koela poenika f 55. Dipoentjowok sadasa persèn dados kantoen: f 55—f 5,40 = f 49,50.

Mitra koela toewan Djakop blandjanipoen f 1500. Dipoensoeda sadasa persèn tegesipoen soeda f 150.

Toewan Pangarsa! Soeda f 5,40 toemrap koela kalijan f 150 toemrap toewan Djakop, poenika awat ingkang koela, ingkang alit bajaripoen toer sangsara gesangipoen. O, ... poenika saèstoe, toewan Pangarsa! Manawi boten pitados pandjenengan kénging nggenahaken pijambak dateng batoer-batoeripoen regeering golongan klas embèk poenika. Tjobi pandjenengan dangoe, pandjenengan poendoet kasboek-ipoen. Mangké rak njata koela boten goroh. O, inggih kilap manawi anggènipoen tjomprang-tjamprèng waoe margi anggènipoen boten saged ngoebetaken arta, kados tjap ingkang kasoekakaken bangsa pandjenengan dateng bangsa koela. O, kilap manawi kabetahanipoen toewan Djakop langkoeng katah tinimbang koela; dados inggih sami mentijek."

A. S. D.

LA POENIKA ADAKANIPOEN KOEWALON POENIKA.

Anoedjoe satoenggiling dinten M. Martodiardjo ketamoean sadèrèk. M. Marto djaler manggihi tamoenipoen. Anakipoen èstri nggodog wédang wonten ngèmpèr wétan. Sareng sampoen oemob wédang dipoenabeni lan dipoenilingi pisan. Boten antawis dangoe adinipoen Bawon ingkang nama Oejeg ngresahi anggènipoen damel wédang. Poen Oejeg dipoenèngetaken dateng mbakjoenipoen boten kénging, ladjeng dipoentotok. Poen Oejeg nangis mladjeng adoel-adoel dateng iboenipoen. Iboenipoen mrina, teroes dateng èmpèr wétan. Sareng doemoegi èmpèr wétan poen Bawon dipoendjèwèr kanti sengit. Sarèhning Bawon laré sampoen ageng anggènipoen nangis namoeng sentoek-sentoek kémawon, boten poeroen ngladosaken wédang.

Sareng sampoen sawatawis dangoe dèrèng wonten wédang loemados, M. Marto noewèni èmpèr wétan. Doemoegi ngrikoe soemerep poen Bawon nangis asentak-sentoek, koepingipoen abrit, ing batos sampoen mangertos dateng ingkang ngladaki, saoepami sampoen wonten tamoe bokmanawi simahipoen dipoenoedjar-oedjari saekal. M. Marto ngladjengaken anggènipoen manggihi tamoe.

Tamoe sareng ngertos dateng sawang liringing ingkang katamoean, ladjeng pamit mantoek. Sareng tamoe sampoen tebih M. Marto djaler teroes ngoedjar-oedjari dateng ingkang èstri, mrinani dateng anakipoen èstri poen Bawon. Radèn ngantèn Soerodarsono marasepoehipoen M. Marto, dados iboenipoen Radèn ngantèn Marto, moering-moering dateng mantoenipoen moerinani anakipoen èstri déné dipoenoedjar-oedjari dateng simahipoen.

Dados ing grija ngrikoe ramé prakawis tijang moerinani dateng anakipoen èstri. Poen Oejeg dipoenmoerinani iboenipoen, poen Bawon dipoenmoerinani déning bapakipoen, dèn ngantèn Marto dipoenmoerinani iboenipoen. Toedjoenipoen namoeng pedot samanten, saoepami wonten gandèngipoen malih, rak pandjang kados sepoer.

Anggènipoen saben-saben ramé poenika margi M. Marto waoe wajoeh, dados ing ngrikoe wonten koewalonipoen. Tjobi ingkang poendi ingkang koewalon.

La poenika gambaripoen tijang wajoeh, ngitjalaken katentreman lair batos.

D. S. Teoneow.

DJAGAD WANITA.

(Sesorahipoen Mejuffr. Gabriël wonten Konggrès P. W. K.)

(Sambetipoen Sw. T. no. 14)

4). Kabekta ing tata-tjara Djawi, itik^{2} ora patoet. Tjobi koela atoeri ngèngeti. Jèn bangsa kita taksih kadoenoengan tata-tjara ingkang kedah kaitjalaken. Bab isinan, tjlingoes oepami: „arep ngono, ah mengko dirasani, mengko dipléroki, moeng ngono baé disendoe, dipojoki, digegoejoe, dièndjepi, ah tjekaké mengko di . . . . . di ah tjekaké mengko di . . . , boten wonten telasipoen. Lah poenika manawi dipoenraosaken, boten dipoenbéngkas temtoe damel rendeting tijang ingkang badé madjeng. Leres, tijang poenika kedah isin dateng ing prakawis ingkang ngawon-awoni.

IV. a. Kadjawi poenika waoe, koela oegi badé ngatoeraken poenapa ingkang kedah sami koela adjengaken?

1. Kawroeh nata balé grija. Poenapanipoen ingkang dipoentata?

a. bab administratie (bab oebeding arta). Manawi wanita baten saged njepeng arta, kados-poendi kadadosanipoen? Kados para sadèrèk sampoen boten kakilapan bab poenika. Kadjawi poenika oegi wonten ingkang kedah katata, inggih poenika.

b. grijanipoen, sagedipoen resep tiningalan, resik goemrining, pawonipoen, pakarangan lsp. Awit sinten kémawon ta jèn soemerep papan resik lan pranatanipoen radjin boten resep? Toer kanggéning kaséhatan (kasarasan) inggih migoenani sanget, nebihaken widjining sasakit warni-warni. Lha, sinten ingkang badé ngrigen-ngrigenaken prakawis waoe? Liripoen ingkang kénging kagarap baoe èstri? Rak inggih kita bangsa wanita.

c. Bab ngopèni baji. Kala djabang baji taksih wonten ing goewa garba, ing ngrikoe iboe sampoen tansah nggoela-wentah, ingkang poenika damel toelada ingkang saé inggih

ISINIPOEN.

Kabar saking Betawi — Bajar koela soeda — La poenika adakanipoen koewalon poenika — Djagad wanita — Sekolahan — Ra'iat Indonésia lan Ékonomi — Ing sapoetjaking panggoeng Ékonomi — Palèstina dados rebatan — Wawasan boekoe — Goentingan pers — Kabar saking pakempalan — Ontjèn sekar gambir melati — Saking Djepang — Oerap-sari — Correspondentie.

GOENTINGAN PERS.

De kleine Inlander en de kleine Europeaan.

Gandèng kalijan karsanipoen regeering badé njoeda blandjanipoen ambtenaar, *Het Nieuws* ngandaraken soeraosipoen makaten:

Blandja sangisoré f 50 bakal ora ditjowok. Déné sing blandjané imboeh standplaatstoelage jèn ditjowok tampané bandjoer koerang saka f 50, panjowoké bakal diarah soepaja wong maoe sasasiné tampa f 50.

Dadi regeering arep ngajomi Inlander golongan tjilik. Koewi bagoes banget. Nanging, jagéné regeering ora gelem ngajomi bangsa Éropah golongan tjilik? Pantjèna rak bakal loewih oetama, wong oeripé wong Éropah koewi loewih doewoer tinimbang Inlander.

Tjoba, iki tjontoné. Oepama ana klerk Inlander bajaré f 47,50. Dadi ora katoet ditjowok . . . . . Saiki djèdjèrané kono ana njonjah bangsa Éropah pametoené f 88, ngingoni anak teloe. Pametoening njonjah sing pantjèn wis ora tjoekoep iki, wiwit Djoeli disoeda 5 presèn, wiwit Djanoewari 10 presèn!

Blandja f 88 dipangan karo anak teloe koewi *kagawa enggoné dadi bangsa Éropah*, wis ora tjoekoep, ndadak arep ditjengklong. Balik si schrijvertje nadjan tampa f 47,50 maoe marga oeriping Inlander, isih bisa andjlagedag.

Volksraad koedoe ngoedi soepaja adja moeng de kleine Inlander waé sing diajomi. De kleine Europeanen oega koedoe diajomi.

Moelané rèhné „bajar-Inlander sangisoré f 50 ora disoeda, bajar-Éropah sangisoré f 100 ija adja ditjengklong . . . ."

Makaten tjarijosipoen *Het Nieuws*.

* * *

Koela alem Het Nieuws anggènipoen angoengsel-oengselaken golongan. Koela alem teroes ing manah. Lan, . . , koela inggih ngakeni betahing gesangipoen *merak-merak* klas Het Nieuws kaot tinimbang *prendjak-prendjak* bangsanipoen Prendjak Mataram. (— Nanging sanadjan kaota boten kok kesangeten anggènipoen ngaotaken kados tatanan B. B. L. samangké —).

Nanging, ... klèntoe sanget manawi H. N. mastani Inlander bajar f 47,50 poenika sampoen tjekap; boten rekaos. Kalijan malih poenapa adil anggènipoen H. N. damel tjonto? Poenapa klerk waoe boten ngingoni anak bodjo? Saged oegi poen klerk waoe anakipoen malah menang katah tinimbang die Europeesche dame. Toer, schrijvertje waoe saged oegi inggih ngrembag premili. Awit, ingkang taksih toemindak doemoegi sapoenika, limrahipoen taksih katah sanget anak ingkang tjepeng damel angrembag gesanging premili. Mangka, tjara Éropah, manawi koela boten klèntoe, boten tjara wonten noenoet-noenoetan . . . .

Ning, inggih kilap ding manawi H. N. netepaken brajat Inlander bisa oerip nganggo doewit saketip sadina:

Prendjak Mataram.

SAKING PAKEMPALAN.

PEPANGGIHAN PASKAHAN K. W. KALASAN.

Doemawah ing dinten Ngahad 12 April 1931; manggèn ing dalemipoen Radèn Mas Dwidjasapoetra.

Pangréh gotang comm. satoenggal; déné warga ingkang dateng 19; ingkang alangan 3; tamoe wonten 2.

Djam 10 èndjing pepanggihan katapoekaken mawi ngloehoeraken Asma Dalem Goesti Jèsoes.

I. Sadèrèk Pangarsa nerangaken toedjoening pepanggihan: moeljakaken riaja ageng Paskah sinambi mirengaken pakabaran toewin angsal-angsal saking congres P.K.W., P.P. K.D. toewin conferentie agèn-agèn Roekti Woeri.

II. Maos pèngetan parepatan kapengker, kapanggih absah.

III. Pakabaran.

a. Wiwit Rebo sonten 15 April, saladjengipoen pendak 2 minggoe sapisan, Rama Pastoer kersa paring piwoelang wonten ing Kalasan kanggé sadèrèk sepoeh djaler èstri.

b. Sampoen tampi wangsoelan tanda panoewoen saking H.I.S. Trijasa Medari.

c. Grija retrèt Girisanta sampoen binarkahan, malah sampoen dipoenènggali.

d. Pakempalan Sedya Roekoen ing Kalasan gadah nijat ada-ada damel comite Pembrantasan kerojalan; pantes sanget kabantoe.

e. Bèndjing 3 Mei wonten sadèrèk warga ingkang badé tampi kanoegrahan Sakramèn Idjab ing Grèdja Klatèn; wadjib dipoensembahjangaken moerih pantesipoen; sokoer saged nenggani.

IV. Sadèrèk Martasoesiswa oetoesan K.W. Kalasan dateng congres P.K.W. ing Soerakarta ingkang sampoen kapengker, ndoedah angsal-angsalipoen ingkang pandjang lebar, adamel maremipoen para mirengaken. Sareng rampoeng, pangarsa atas namaning K.W. matoer sanget noewoen.

V. Sadèrèk Hardjawijata njarijosaken angènipoen ningali congres P.P.K.D. lan conferentie agèn Roekti Woeri, ingkang perloe-perloe kémawon.

VI. Ing woesana wantji djam kalih welas tèng pepanggihan Paskahan katoetoep kanti sembahjangan Kangdjeng Ratoe ing swarga kawoela atoeri soeka-soeka. Alèloeja. Alèloeja. Alèloeja.

PANITRA.

ing tandang lan tandoekipoen. Jèn iboe pantjèn saged ngrangkani makaten tan boten kènging baji waoe inggih badé saé kadadosanipoen. Kosok-wangsoelipoen jèn iboe nglerèsi bèka menggahing laré alit, tansah kabranan ing kanepson oetawi gadah tindak ingkang kirang prajogi, poen djabang baji badénipoen inggih boten saé. Dados poen baji ingkang taksih wonten ing goewa garba poenika katoemoesan ing prabawaning iboe. Sareng djabang baji sampoen lair, iboe saja nggregoet anggènipoen njamboet damel. Awit ladjeng gadah tanggelan nggoela-wentah inggih badan lan inggih soekmanipoen. Soepados saged tjoendoek kalijan paribasan ing basa Latin: Mens Sana in Corpore Sana of een gezonde ziel in een gezond lichaam. Jèn badanipoen laré waoe saras, ladjeng énggal ageng, bab panggoela-wentahing soekma inggih ladjeng saged mempeng. Manawi iboe-iboe ingkang sami nggoela-wentah poetra waoe sami saged noeladani saé temtoe laré-larénipoen inggih saja moerakabi, agengipoen saged dados panoentoening bangsanipoen. Awit mila doenoenging awon lan saèning laré goemantoeng dateng iboe. Djer wiwit alit mila doemoegining wekdal sampoen kasekolahaken tansah ngempal Iboe. Dados panoentoen-panoentoen oetawi toeladatoelada ingkang katoelad inggih saking iboe. Dados iboe waoe kedah tansah ngèngeti: „Akoe iki iboe, tinoeding ing Pangéran soepaja dadi panoentoening anak-anakkoe. Akoe iki koedoe ndjaga radja brana kang akèh banget adjiné, jaikoe anak, dadi tindak-tandoekkoe koedoe sarwi ngati-ati!"

d. Kagoenaning wanodya: poenika saged ngemot prakawis katah sanget. Ing ngriki namoeng badé koela tjekak saperloenipoen. Menggahing wanita jèn sampoen saged 3 golongan waoe, meksa dèrèng nama sampoerna, wanita inggih kedah sinaoe kagoenan. Poenapa ta ingkang dados kagoenanipoen? Tjobi koela pendetanipoen ingkang perloe. Prajogi sanget jèn wanita saged dedamelan sandanganing baji (baby uitzet) panggènèning laré ingkang sampoen radi ageng inggih kanggé laré djaler kalijan èstri. Panganggèning tijang djaler lan èstri. Saged jasa-jasa bangsa kleedjes-kleedjes, kanggé ngrenggani grijanipoen. Kagoenan njerat (mbatik) poenika boten kènging kantoen, awit poenika malah kagoenan Djawi wiwit djaman kina mila. Damel sekar-sekaran, oeba râmpèning koerban Mis ingkang kènging kadamel ing wanita; malah djaman samangké wonten wanita ingkang saged njabloen (sabloneeren), schilderen, wah saja bregas. Sambèn sanès maos boekoe-boekoe ingkang saé, koran, lah poenika oegi prajogi, dados saged ngertos ombaking kalangan djawi, tanah ngamanipoen, lan pradja ngamantja lsp.

e. Gandèng kalijan bab poenika, prajogi sanget, jèn wanita oegi saged mangertos kawroeh oemoem, kadosta: kawroeh babad, kawroeh kasarasan, saged ing ngèlmoe toetoewoehan, ngèlmoe boeni lsp., „Lo apa ta goenané kawroeh maoe?" Wonten ginanipoen mawi sanget para sadèrèk. Jèn kita kempalan kalijan pamong mitra oetawi sadèrèk sanès, jèn pinoedjoe ngandikan prakawis ing nginggil waoe sageda tanggap, dados ingkang ngadjak ngandikan boten koetjiwa awit saged nandoeki, béda kalijan jèn boten saged, wontenipoen namoeng mlongo, mirengaken nanging boten mangertos. Kadjawi makaten kawroehipoen waoe kènging kanggé nanding bèdaning tanah satoenggal lan satoenggalipoen, menggahing bab basa, bangsa, wewatakan, padatan pls.

f. Kanggèning wanita inggih kedah nggladi kekendelan ingkang maton. Oepami toemoet nenggani lezing-lezing, malah saged medarakèn wawasan-wawasan, voordracht, njebar boekoe-boekoe ingkang saé lsp. Poenika sadaja jèn boten mawi dedasar kekendelan temtoe boten saged kelampahan. Awit mila angèl tijang badé ngedalaken wawasanwawasan wonten ngadjengipoen tijang katah, langkoeng-langkoeng kanggèning para wanita. Déné sagedipoen inggih sarana nggladi kekendelan ingkang maton.

g. Jèn sadaja waoe sampoen katjakoep, kados sampoen njekapi, nanging menggahing dandosan kados taksih wonten pasrènipoen ingkang dèrèng kapasang, malah poenika ingkang perloe pijambak, mila koela dawahaken kantoen soepados sageda saja ketingal ngègla jèn poenika ingkang perloe, dados kados oepaminipoen minangka gongipoen. Inggih poenika K a o e t a m è n. Awit sanadjan prakawis ingkang kaseboet ing nginggil waoe sampoen saged ngetjaki, ladjeng nama tanpa goena, moespra oetawi pertjoemah kémawon jèn boten kinantènan kaoetamèn.

Wasana doemoegi samanten wawasan koela. Sanget-sanget ing panjoewoen koela doemateng pandjenengan sadaja, moegi karsa nglèresaken oetawi ngéwahi kekiranganing lezing poenika, soepados saged saja migoenani kita sadaja, soemrambah dateng bangsa lan tanah woetah rah kita Noeswantara ingkang dahat soelistya poenika. Saha kènginga kagem angsal-angsal kondoer. Boten langkoeng oegi sampoen kesoepèn paring samodra pangaksama dateng kalepatan koela.

SEKOLAHAN.

KATHOLIEK ONDERWIJS!

(Wedjangan saking Rama „Bernard Overberg.")

Sambetipoen Sw. Tm. No. 15.

„Kagawa saka timbalan, pangkat „lan soempahkoe, akoe koedoe dadi „panoentoen lan kantja andon le-„loenganing para moerid-moeridkoe, „sing doeroeng pada doewé panga-„laman, mangka ngambah dalan „kang kebak bebaja, lelajaran me-„njang tanah woetah getihé, jaikoe „Swarga langgeng. Akoe koedoe „njoeroep - njoeroepaké kantjakoe „andon leloengan maoe, jèn donja „iki doedoe papan kang sedjati; ana „ing donja kéné akoe kabèh pada „dadi wong mantja. Swarga ikoe „sadjatiné tanah woetah getihé.

„Akoe koedoe noedoehaké dalan „kang tjedak lan tentrem déwé, „koedoe njoeroep-njoeroepaké sa-„kèhing dalan panasaran; tanpa „nganggo lèrèn, tansah koedoe „noentoen soepaja adjeg ngambah „dalan kang bener. Akoe koedoe „tansah njeneng-njenengaké lan „mbombong, ngèdèkaké para andon „leloengan kang adoh ban jet maoe, „sarana toelada lan tetemboengan, „soepaja tansah mongkok sakèhing „pepalang, soepaja tansah mantep „noelad toelada Dalem Sang Djoeroe „wiloedjeng, kang woes ngroemijini „paring toelada kang bener; nganti „tekan ing Swarga langgeng.

„Apa akoe ora koedoe nangisi „awakkoe, jèn akoe iki leider woeta? „Apa akoe ora koedoe nangisi „awakkoe, jèn akoe iki doedoe pa-„noentoen, nanging djoeroe nasarake?

*

„Pangkatkoe iki sawidjining pang-„kat kang wigati lan loehoer banget „ana ing donja kéné. Pangkat apa „ta sing loehoeré lan wigatiné „ngoengkoeli karo: „goeroening kanjataan. „gegentining wong toewa.

VAN LITH-STICHTING

Poenapa Pandjenengan woelan poenika SAMPOEN NGINTOENAKEN arta CONTRIBUTIE kanggé V. L. S.

?

Penningmeester V. L. S.

p/a 2e Convict.

Moentilan N. I. S.

„rama kasoeksmaning para moerid-„moerid. „djoeroe taman panggoela-wentah „kanggoning parochi. „djoeroe ndjaga padalemaning Hjang „Roh Soetji. „panoentoen kanggoning para andon „leloengan kang nedya sowan ing „pangajoenan Dalem Sang Hjang „Allah. „ikoe maoe kabèh koewadjibankoe, „kaja déné goeroe.

*

Para maos!!

Doemoegi samanten, pandjenengan temtoe saja lebet pangertos pandjenengan dateng sapinten loehoering „Katholiek Onderwijs" dateng sapinten paédahipoen „Katholiek Onderwijs".

Doemoegi samanten, koela ladjeng kapeksa nolèh dateng tanah woetah rah kita Iboe Indonesia. Saiba inggih begdjaning Noeswantara jèn Indonesia angsal onderwijs ingkang kados kaseboet ing nginggil woelaning roepingipoen; ingkang boten namoeng ndjoendjoeng prakawis ing lair kémawon, nanging ingkang langkoeng kapindeng prakawis kabatosanipoen.

O, poenapa Iboe Indonesia poenika sampoen naté kadawahan poeloeng onderwijs ingkang kados makaten waoe??

mBokmanawi babagan poenika wonten sadèrèk ingkang saged toer karsa damel wawasan saperloenipoen. Koela entosi!

C. C. Solo.

HERCULES.

ÉKONOMI.

RA'IAT INDONESIA LAN ECONOMIE.

SAKING P. S. ATMASOEDARMA.

(Sambetipoen Panggoela-wentah awon. Sw. Tm. No. 15).

Risaking panggesangan saged noemoesi dateng panggoela-wentah, temahan tansah soeka toelada awon dateng laré ingkang kirang prajogi. Oepaminipoen:

Saben plentong tanggal 1, bibar nampi blandja, sadinten moepoet pit-pitan ngalèr-ngidoel, ngétan toewin ngilèn. Anggènipoen pitpitan poenika boten margi seneng manahipoen rèhné nembé gadjihan, nanging riboet nitjili samboetanamboetanipoen, oetawi riboet manggihi lengganipoen, tjrijos jèn boten saged nitjil amargi wonten alangan anoe anoe, warni-warni sengadinipoen. Kedjawi riboet nitjili, wonten oegi amargi ningali tagihan-tagihan ingkang dateng ing grijanipoen. Lo, kados-poendi? Nginggati tagihan? Poenapa pijambakipoen sakinten boten badé wangsoel?

Sadinten moepoet poeter-poeter kota. Wangsoel doemoegi grija (sampoen daloe) dipoentakèkaken ingkang rajinipoen, bab verslag blandjanipoen, sanèsipoen ambesengoet, sampoen, boten wonten. Mangka djamakipoen prijantoen poetri, ratjakipoen ngèndong paribasan: „naraka katoet, swarga noenoet" sanèsipoen ngadjeng-adjeng gadjihanipoen ingkang raka sampoen boten wonten malih. Nanging njatanipoen saben-saben tanggal 1, wontenipoen nihil oetawi te kort. Lha, rèhné watakipoen tijang èstri gampil sanget ambleretipoen, ladjeng paben, poerik-poerikan, elèh-elèhan. Kakoengipoen medal watakipoen: „ngekoel" ladjeng soeka antjaman badé mirak oetawi mangsoelaken. Poetra² sami mireng, njandet wonten manah. Para abdi, rèntjang lsp. oegi sami mireng. Lha, dipoentoendak-toendakaken dateng tangga tepalih.

Let dinten, toekang tagih (kaoem woeker) moeroegi. Saking ketebihan sampoen ketingal ketèbang-ketèbangipoen penagih waoe. Radja roemah ènggal² mapan saré, weling dateng rajinipoen jèn pijambakipoen pinoedjoe késahan, tournee lsp. Jèn rajinipoen pinoedjoe boten wonten, ladjeng poetranipoen pijambak dipoenwelingi: „Lé, mengko jèn babah Anoe, toewan Arab Anoe, Mas Anoe mréné, kandaa jèn bapak lagi gerah oetawa tindakan . . . . Para poetra kabekta saking adjrihipoen wontenipoen namoeng manoet. Nanging batosipoen, njatet sanget, jèn bapakipoen pijambak soeka piwoelang goroh dateng poetra-poetra.

Jèn kaprenggokan kepanggih wonten grija, lha ingrikoe bingoengipoen. Djalaran boten kirang, kabekta saking katahing samboetan, ladjeng kadoenoengan manah nèkad. Jèn dipoentagih pidjer semaja kémawon. Mila asring kelampahan, taksih djam 12 sijang, grijaning tijang waoe sampoen dipoendjagi. Radja roemah doemoegi dalem teres kapetoekaken dèning para toewan-toewan woeker. Saking bingoengipoen, ladjeng paben, ngantos kasar-kasaran. Para rèntjang ingkang saweg tata dahar, kamitenggengen mirengaken bendaranipoen paben kalijan toewan-toewan. Para poetra saha garwa djoedeg manahipoen toewin toemoet sedih.

Wonten malih lelampahan ingkang anèh. Jèn panagihipoen para woeker langkah saking tanggal 1, radja roemah ladjeng-gadah dedamel ingkang saé, i. p. nepsoe-nepsoe jèn panagihipoen boten tanggal 1 leres, oetawi ladjeng asengadi jèn mandaat-ipoen dèrèng dateng. Hmm, tanggal 5 mandaat dèrèng dateng, kantjanipoen sampoen, mangka mandaat namoeng satoenggal. Logisch sanget anggènipoen soeka katerangan.

Sabibaripoen tanggal 1, sasampoenipoen samboetan kaoeroes satjekapipoen, ladjeng kebingoengen anggènipoen badé pados bon-bonan. Djalaran poendi-poendi sampoen rapet, margi dèrèng katjitjil oetawi dèrèngloenas. Woesana pados-pados ingkang dèrèng dipoenambah. Rèhné dèrèng koelina sanget, rèkaosipoen ladjeng nandoekaken réka ingkang kirang saé. Oepami tjrijos jèn pangkatipoen sampoen inggil, blandjanipoen katah, badé tampi waledan lsp. Sanadjan nembé dados djoeroe-serat, ngaken dados candidaat commies, candidaat Ass. Wedana. Nembé dados goeroe-bantoe, ngaken dados tjalon mantri-goeroe. Nembé

EXAMEN NGLEBETI NORMAALSCHOOL MOENTILAN.

Bèndjing tanggal 21 lan 22 Mei.

Kasèp-kasèpipoen saminggoe sadèrèngipoen examen, para mantri goeroe angintoena pratélaning moerid ingkang badé nglebeti, njeboetaken nama kanti djangkep, bidji, kalakoean.

Normaalschool Moentilan boten mendet moerid saking Kaboepatèn Temanggoeng, Karésidènan Semarang, Solo, sapangétan. Moerid-moerid saking panggènan waoe kènging nglebeti Normaalschool Ambarawa.

Dirèktoer Normaalschool Moentilan.

SAKING DJEPANG.

Pamoelanganipoen para loehoer Djepang.

Rama Jacob Overmans S.J. njerat wonten ing serat kabar woelanan Stimmen der Zeit makaten:

„Bangsa loehoer ing Djepang poenika goenggoeng dèrèng wonten sèwoe brajat. Poenika sami jasa pamoelangan ageng wonten ing Tokio, pantes dados toelada toemrap tanah Èropah menggah ing prakawis anggènipoen nggegoelang dateng watak saged ngeréh badanipoen pijambak sarta anggènipoen gadah raos dateng gesang sociaal.

Pamoelangan poenika anggadahi pérangan (afdeeling) kalih, kanggé laré djaler lan kanggé laré èstri. Kalih-kalihipoen miwiti saking bewaarschool minggah-minggah doemoegi Universiteit. Ing sarèhning sa-afdeeling afdeeling-ipoen wonten moeridipoen kiwa tengenipoen sèwoe, sarta manoet adat Djepang mawi dipoensoekani patamanan-patamanan lan papan kanggé dolanan, mila grija-grijanipoen ingkang pating krompol ing Mejiro (pérangan djaler) toewin ing Schinanomachi (pérangan èstri) inggih katingalipoen saking katebihan andjenggarang, mrijantoeni. Nanging manawi dipoentjelaki djeboel pasadja, namoeng grija gebjog. Ingkang kanggé moerid èstri katingal roentoet sarta langkoeng saé anggènipoen ngopèni. Ingkang dados panoentoenipoen pamoelanganing para loehoer poenika roemijin Djèndral Nogi, wiwit menang perangipoen kalijan Roeslan ngantos doemoegi sédanipoen, sarta ngatoer panggoela-wentahipoen ing ngrikoe manoet raos Sparta. Sarèhné ing patamananipoen afdeelingipoen laré djaler dipoendegi tanda pangènget-èngetipoen Djèndral Nogi, mila pandjenenganipoen inggih boten badé kapinten ngantos tetingang sami kesoepèn: ing papan ngrikoe wonten wit tanemanipoen Keizer Meiji, ladjeng poentoek sèla, sèlanipoen saking poendi-poendi panggènan ing Djepang, saoebengipoen ngrikoe kasoekanan mrijem-mrijem sawatawis lan mimis-mimis lantjip ingkang kadegaken ingkang pating dledjeg.—

La kados makaten poenika pasemonipoen watak lan tindak-tandoeking Djèndral waoe; sarta ingkang oegi dipoenadji-adji, malah prasasat mèh dados poepoendèn. Kadjawi poenika sampoen boten wonten satoenggaltoenggala papan ibadahan, ingkang kanggé laré djaler èstria, djalaran pamoelanganipoen para loehoer waoe, kados déné pamoelanganipoen nagari, inggih tanpa agami. Èwasamanten saking pamawas koela, pamoelanganipoen para loehoer poenika waoe inggih oegi saged andadosaken kagoening para tijang Djepang djaler èstri, ingkang ing dasar pantjèn wekel saèstoe. Amargi panggoelawentahipoen ing dateng watak saged ngeréh badanipoen pijambak sanget dipoenperlokaken. Wonten watak kalih ingkang moetawatosi amargi kabekta saking anggènipoen taksih golongan bangsa loehoer inggih poenika pados sakètjanipoen pijambak lan ngedir-ediraken; ingkang kados makaten poenika wonten ing pamoelangan ngrikoe kedah dipoenpapras.

Bangkoe-bangkoenipoen ing kamar pamoelangan, sampoen awon toer kasar garapipoen, lan ingkang kanggé laré djaler tanpa lèmèk; ingkang kanggé laré èstri mawi lèmèk atos lan mawi séndéan djedjeg. Jèn badé ngertos aosipoen ingkang kados makaten poenika kedah ngertos roemijin, bilih moerid Djepang ingkang sinaoe wonten ing pamoelangan loehoer sami mbekta bantalan kanggé séndèn linggih.

Papan ingkang kanggé adjar gymnastiek panggènanipoen laré djaler ing sisisih, terkadang inggih kalih sisih pisan saged kalebetan djawah lan sasaminipoen. Ing panggènanipoen laré èstri inggih leres broekoet babar pisan, nanging manawi mangsa badiding boten dipoensoekani bedian. Laré-laré èstri waoe manawi adjar gymnastiek, panganggènipoen tjara Djepang oetawi tjara Èropah; woelangan gymnastiek ingkang kamanah kirang pantes tinigalan, boten kènging katindakaken.

Pamoelangan ing ngrikoe ingkang toemrap laré èstri boten dipoenganding kalijan grija pamondokan, mila ingkang saking tebih-tebih inggih kedah mondok ing grijanipoen sanak-sadèrèk oetawi kawanoehan ingkang wonten ing salebeting kita. Ingkang kados makaten poenika toemrap laré djaler inggih dipoenkèngingaken, nanging ingkang katah-katah sami manggèn ing grija-grija ingkang sami wonten ing sakiwatengening patamanan-patamanan pamoelangan. Grija-grija waoe ingkang kalebet lami pijambak inggih poenika ingkang dipoenenggèni moerid tengahan, oemoer 13 doemoegi 18 taoen. Kamar-kamaripoen padoenoengan sami pasadja tanpa pasrèn, wijar pandjangipoen 4 M, isinipoen laré kalih oetawi tiga lan pamendetipoen kantja kènging milih pijambak, nanging kedah toenggil sapangkat. Manawi wonten kakang kalijan adi, mangka boten toenggil sapangkat, boten kènging babar pisan kempal dados satoenggal, perloen,poen soepados ingkang sepoeh sampoen ngantos sawenang-wenang dateng adinipoen. Ingkang wonten ing kamar ngrikoe kados déné médja lan sasaminipoen sadaja sami pasadja, djrambahing kamar oegi barès, ingkang dipoendamel saking kadjeng tjemara. Ing pager wonten sapoe damèn lan blèk kanggé madahi rereged, limrahipoen sami katjantèlaken. Moerid-moerid waoe saben dinten kedah ngresiki kamar ingkang kanggé sinaoe lan kamar patilemanipoen. Laré alit tilemipoen sangang djam, laré ageng woloeng djam.

Tegenbericht: Saking karsanipoen Radja Spanjol dèrèng njèlèhaken keprabon.

Béndjing tanggal 21, 22 Mèi ing ngadjeng poenika badé kawontenaken toelatingsexamen Normaalschool Ambarawa.

Laré ingkang nglebeti examen kedah dipoenbektani:

1. Soertipikat oetawi verklaring jèn badé tampi soertipikat klas V.
2. Serat rapport wiwit klas I doemoegi klas V.
3. Petoek loenasing padjegipoen tijang sepoeh.

Bajaran sekolahan pendak woelan f 2,50 oetawi langkoeng. Ingkang sagah mbajar langkoeng, dipoenpendet roemijin. Mekaten oegi ingkang sagah mbajar roemijin 25 — 50 roepijah, oegi badé dipoenpendet roemijin sarta badé kaparingan soedan wiwit klas II.

Salebetipoen toelatingsexamen boten dipoentjawisi teda wonten ing Normaalschool.

Directeur Normaalschool
Ambarawa.

L. van Rijckevorsel.

dines 10 taoen, ngaken jèn gadjihipoen sampoen vol, sapitoeroetipoen.

Wonten malih réka ingkang toemoedjoe dateng pangapoes, oepami njebrak dateng kantja-kantjanipoen, tjrijos namoeng kanggé sawatawis dinten toer ingkang dipoenkèngkèn ingkang rajinipoen, oetawi serat isi pangasih-asih.

Wonten malih ingkang njerati tijang sepoehipoen oetawi sanak-sadèrèkipoen mawi serat ingkang dakik-dakik. Nanging ing tengah-tengah sasampoenipoen adeg-adeg énggal, ladjeng gantos oekara: „Kadjawi saking poenika.......warni-warni isinipoen. Wonten ingkang tjrijos jèn nembé dipoen-inspectie, ladjeng manggih kalepatan. Nanging sagedipoen loewar saking kalepatan, jèn poeroen ngedjogi kas negari semanten atoes roepijah. Wonten ingkang tjrijos badé dipoen-gijzeling, margi gadah samboetan semanten atoes roepijah.

Taksih wonten malih toenggilipoen, gandèng kalijan toemoesing panggoela-wentah amargi saking risakipoen panggesangan. Wonten sawenèh ingkang mlebet ing padoesoenan, manggihi tijang soegih ingkang sakinten gadah momongan legan oetawi woedjoed randa. Ingrikoe nemboeng, jèn pijambakipoen taksih djaka, oetawi sampoen dados doeda, nanging doeda kembang. Rembag tjèpret dados, teroes nemboeng . . . . . . samboetan. Sareng dipoensoekani, pleng . . . . boten ketingal-ketingal boentoetipoen.

Soemangga para sadèrèk, poenika kadadosanipoen jèn panggesangan sampoen risak. Toemoesipoen dateng panggoela-wentah pantjèn awon sanget lan pinoedjoe damel ngeri dateng manah.

TOEKOMST.

Sinten ingkang saged nekem laré, poenika sami kalijan sampoen ngregem djaman béndjing.

Mila mangga poetra, moerid pandjenengan koela atoeri moendoetaken

HOEDYANA

Koran waosan laré medal sawoelan kaping kalih. awangoen boekoe.

Regi: f 0,50 ing dalem tigang woelan.

Adrès: Administratie Bloediran / Redaksi Poerwakinanti DJOKJA.

ING SAPOETJAKING PANGGOENG EKONOMI.

Obligatie, Aandeel.

(ladjengipoen)

Amrih saja terang anggèn koela matoer bab kawontenanipoen obligatie, aandeel lan dividend, mangga para maos, mirsanana tjoeplikan kabar ngandap poenika (mangké jèn sampoen ladjeng ngrembag beurs, vennootschap lss. kados ingkang sampoen koela semadosaken):

Obligatie, ingkang mawi tanggelan siti oetawi grija (onroerende goederen) nama: pandbrieven. Ing tanah Djawi ingkang ngedalaken pandbrieven: N. V. Javasche Hypotheekbank, Soerabaja, sareman 6%; à pengaos f 1000, lan f 500. Bank poenika inggih ngedalaken pandbrieven à f 1000 lan f 500 mawi sareman 5½%.

Obligatie limrah ingkang ngedalaken: N. V. Cultuur Maatschappij Juliana, sareman 6%; N. V. Cultuur Pasir Randoe: 6%; Het Christelijke Lyceum: 6%; Societeit Concordia, Bandoeng: 6% (à f 500) lan 7½% (à f 500 lan f 250); Hotel Hofmann 7½%; lan sanès-sanèsipoen malih taksih katah sanget: gemeente Soerabaja (5%), Betawi (5 lan 6%), Meestercornelis lan sapitoeroetipoen.

Bab obligatie tjekap semanten roemijin, margi ojodipoen taksih pandjang, mangké njandak hypotheek, loting lss.

Sapoenika dividend.

Taoen 1930 wonten dividend 35% saking N. V. Culuur Maatschappij Belire lan f 120 saben aandeel saking N. V. Droogdok-Maatschappij Tandjoeng Priok lan f 129,10 saben oprichtersbewijs (— aandeel) saking maskapé idem (mawi katerangaken koepon no. 40.)

Lan wonten slotdividend saking N. I. S.: 11% koepon no. 114 (interimdividend: 4%; dados sadaja: 15%).

Slotdividend saking Mij. ter Exploatatie van Rijstlanden op Java Michiels Arnold: 8%, koepon 54, lan wonten dividend toemrap preferente aandeelen saking O. J. S.: 5%, katjadong mawi koepon no. 12.

S. C. S.: 7%, toemrap aandeel limrah.

S. J. S.: 9%, toemrap idem.

S. D. S.: 9 pCt.

lan sanèsipoen katah malih. Dados njoemerepi tjoeplikan nginggil poenika sadaja kita saged njoendoekaken temboeng: slotdividend, preferente aandeelen, obligatie, pandbrieven kalijan kawontenan ingkang saweg kalampahan.

Lan bab beurs?

O, inggih, mèh kesoepèn: beurs poenika: papan sadé tinoembas ingkang katemtokaken ing negari, mila oegi asring kaseboet peken oetawi markt.

Bédanipoen beurs kalijan peken limrah poenika jèn beurs adat njadé barang namoeng woedjoed rembag lan njadé serat-serat ingkang aosipoen katah (obligatie, aandeel, pandbrief lss. tjekak: effecten).

Wonten ing beurs ingkang bakoe kapérang kalih: papan njadé barang (senadjan ta namoeng woedjoed ginem oetawi tjonto) lan papan njadé effecten.

Wonten negari Welandi beurs ingkang bakoe wonten ing Amsterdam Den Haag lan Rotterdam inggih wonten, nanging boten sapintena agengipoen.

Dagang wonten ing beurs ing Amsterdam boten sakadjeng-kadjengipoen, mawi kapernata déning pakempalan para kaoem dagang (effecten ing Amsterdam).

Beurs waoe inggih darbèkipoen para among dagang lan namoeng kénging kalebetan ing para warga (lan, oetawi wewakilipoen). Para warga beurs ingkang perloe kedah asok arta minangka tanggelan. Dados beurs Amsterdam waoe dédé gadahanipoen negari.

Kita-kita ngandap poenika sadaja dados doenoenging beurs: London, New York (Wall Street), Paris. Madrid, Betawi, Brussel, Berlin lss,

Dados temboeng beurs poenika leresipoen tjekakan: effecten beurs lan wonten ing temboeng mantja kaseboet: bourse (fr), Börse (d), market (e),

Ngrikoe tetéla wonten ing basa Inggris kaseboet market oetawi peken.

Jèn aandeel temboengipoen mantja: action (fr), aktie (d) lan share (e).

Aandeel miroenggan: preferent-aandeel (wal), action priviligée (fr), Prioritätsactie (d), preferred share (e).

Obligatie: obligation (fr), Schuldschein (d), bond (e); ngriki tetéla wonten basa Djerman loegoe kaseboet: petoek oetang oetawi Schuldschein.

Pandbrief: hypotèque (fr), Pfandbrief (d), mortgagebond (e).

Dividend: dividende (fr), Dividende (d), dividende (e).

Koers: cours (fr), Kurse (d) rate (e).

* * *

Rèhning bab vennootschap lan firma poenika sampoen naté koela andarakaken ing kala warti ngriki, milanipoen badé koela langkoengi kémawon. Sapoenika ningali periscoop, poenapa ingkang ketingal koemambang ing sagantening tijang sadé-tinoembas:

Tjobi mangga dateng Amérika sekedap, ningali oebedipoen sedèrèk Néger ing rika kados-poendi (U.S.A.).

Kados déné ing ngriki, tanah Djawi, ada toko-nasijonal saja ngrebda, malah Bintang Timoer saged nglijer koran Welandi De Volkscourant ing Weltevreden, makaten oegi kantja Tjemeng ing U. S. A. inggih mempeng, toko Néger ingkang masoek dados warga poesara-panggaotan-Néger U.S.A. sampoen wonten 253 toko!

Toko semanten waoe ing Tulsa 32, ing Dallas 25, ing Manhattan 25, Omaha 10 lan sapitoeroetipoen.

Poesaraning para dagang (Néger) waoe saweg madeg kala 3 taoen kapengker wonten ing Montgomery, staat. Alabama, U. S. A., kanamakaken Colored Merchants' Association, tjekakanipoen C. M. A., déné ingkang ngedegaken National Negro Bussiness League, oetawi pakempalaning para manggaotan bangsa Néger ing U. S. A.

Jèn nitik saweg oemoer 3 taoen sampoen saged gadah warga toko 253 poenika tanda jèn kantja Néger ing ngrika nggrengsengipoen ngojakboga saèstoe. Contributienipoen saben toko 5 dollar ing sawoelan.

Déné ingkang dados pramoegarinipoen bebadan waoe nama Albon Lewis Holsay, secretarising N. N. B. L. (National Negro Bussiness League). Nanging kala Mei C.M.A. sampoen kempalan lan ngangkah damel bestuur pijambak, boten poeroen dipoeniras déning bestuur N. N. B. L.

A. L. Holsay waoe temtoe kémawon inggih bangsa Néger, karanganipoen wonten koran inggih peng-pengan lan ngiras dados pembantoenipoen American Mercury (oepami tjara ngriki: de Indische Mercuur, kala warti ingkang mligi ngrembag panggaotan lan padagangan) toemrap babagan panggaotanipoen kantja Néger.

Wonten ing Time taksih mawi dipoenèmbèl-èmbèli makaten: when not at work, he likes dancing, theatres; jèn boten njamboet damel senengipoen dansah lan dateng schouwburg!

Èmbèl-èmbèlan mekaten poenika njata typisch Amerikaansch.

* * *

Sambet bab wontenipoen N. N. B. L. lan C. M. A. ing U. S. A. waoe pitakèn koela: bésoek apa Hartadaja bisa gedé, nganti P.K.W. doewé anak P. D. K. alijas Poesara Dagang Katoelik?

Boten lija, insja'allah, moegi énggal kaboela!!

ANDAJA.

ONTJÈN SEKAR GAMBIR MELATI.

JOURNALISTIEK.

Nembé poenika wonten pawartos, sakolahan loehoer ing Leiden béndjing akiripoen taoen 1931 badé dipoenwonteni woelangan Journalistiek. Ingkang tjalon dados goeroenipoen t. *A. J. Lievegoed* ingkang roemijin dados Hoofdredacteur *Locomotief* ing Semarang, sarta sapoenika dados redaktoer *Rotterdamsche Courant* babagan prakawis-prakawis ingkang anggepok tanah djadjahan.

Lalampahan ing nginggil pantes sanget dipoenpèngeti wonten djagad journalistiek.

Barisan journalist mireng pawartos poenika saklangkoeng ageng manahipoen. Saking bingahipoen bokmanawi ladjeng moengel. „Kapan ing Indonesia ana koersoes mangkono ikoe.... Apa koersoes journalistiek doewèké journalist Tabrani bisa ngelar djadjahan menjang ngendi-endi?"

Djer temenipoen, journalisten Indonesiër ing wekdal sapoenika, katah ingkang namoeng wedalan pamoelangan andap. Katah ingkang namoeng waton bisa ngiket oekara angetrapaké gagasané ana ing koran.

Koela matoer makaten, dados inggih kalebet oegi Patjar Mérahipoen Swara-Tama ingkang saben-saben ngonggrèh-onggrèh gagasanipoen para maos Sw. T. Ingkang saben² anggoebah ontjèn sekar gambir melati. Ingkang sadjatosipoen saben-saben tansah roemaos boten ketjonggah keklabak wonten pabarataning serat kabar. Ingkang saben-saben boten djendjem wonten kalangan journalistiek,...... déning angèngeti anggènipoen namoeng weton sekolahan godong gedang. Ingkang toena doengkapipoen malah andajani asoring daradjadipoen Sw. T. déning kalebetan toekang koran ingkang boten moempoeni ing kawroeh.

Amila, rinten daloe tansah angadjeng-adjeng datengipoen gégémbong Katholiek Djawi ingkang langkoeng kandel pandemènipoen, ingkang poeroen amolahaken pènipoen kanggé andjoendjoeng dradjadipoen S.Tm. Sadèrèk Kath. Djawi ingkang makaten waoe, sanget koela adjeng adjeng sageda loemebet wonten kalangan redaksi toemoet angoesiri serat kabar kita. Manawi sampoen wonten journalist Katholiek ingkang bevoegd makaten poenika waoe, saboten-botenipoen mesti andajani ageng dateng pers kita.

Nanging sadèrèk, sanadjan makatena, Patjar Mérah inggih angadjeng-adjeng moegi djoemedoeling pawartos badé wontenipoen vak journalistiek ing pamoelangan loehoer Leiden waoe andajanana dateng journalist - journalist Indonesiër ing sapoenika sageda sami sengkoet angindakaken seserepanipoen ing babagan warni-warni.

Awit sinten kémawon boten badé anjélaki bilih *katahing isi, kandeling dadasar* mekaten andjalari saja teteg anggènipoen amentjakaken kalamipoen, wonten ing serat kabar.

Ing mangka tjaraning sinaoe ing pamoelangan inggil makaten, sasat boten béda kalijan *zelfstudie*. Lan, zelfstudie makaten saged katindakaken ing saben tijang ingkang anggadahi santosaning karep.

Patjar Mérah inggih mangertos bilih ing salebeting kalangan journalistiek wonten een K. Wybrands, een Parada Harahap lan een Zentgraaff, ingkang namoeng wedalan pamoelangan andap éwadéné karang-karanganipoen sanget ingaosan ing tijang. Koela mangertos oegi ing Mataram wonten een Brotokesowo ingkang saged angadjengaken Sedya-Tama ngantos dados Sedya-Tama kalijan Aksi.

Lan, minangka titimbanganipoen, koela inggih mangertos bilih ing Deli wonten *Pewarta Deli* ingkang ingembanan journalist misoewoer, Adinegara, ingkang inggil seserepanipoen,.... éwadéné boten saged damel komboelipoen Pewarta Deli.

Éwadéné sadèrèk wonten prakawis ingkang boten kénging pandjenengan sélaki i. p. kanggé andjoendjoeng daradjading pers kita, kita kedah jasa journalist-journalist Katholiek Djawi ingkang peng-pengan.

Mangga dipoenpanggalih!

Kumuningsaselé 12 April '31.

Taklim: *Patjar Mérah*.

DJAMAN NATIONAL.

Djaman goemarégahing raos kabangsan. Djaman nresnani, ngadjengaken dadamelaning bangsa lan golongan.

Mila mangga koela atoeri ambijantoe sekolahan

„TJRIJASA"

sarana moendoet potrètipoen swargi

Rama van Lith.

dateng P. P. K. D. Madijoen. **Regi namoeng f 1.—**

Adrès: **M. Ajik,** goeroe **Normaalschool Madioen.**

CORRESPONDENTIE.

Bestuur P. G. H. B. afd. Pekalongan; kita sampoen tampi „motie"nipoen P. G. H. B. afd. Pekalongan. Noewoen. Nanging sampoen dados panggalih, kita kapeksa njekak pekabaran poenika, kados ingkang kapatjak wonten ing „Kabar Oemoem Indonesia" ing Sw. Tm. nomer poenika; amargi saking katahing motie-motie ingkang soeraosipoen mèmper kados makaten.

Red.

Ing kamar patileman wontenipoen namoeng ambèn tosan, tanpa lemantoen. Sandangan sami katjantèlaken wonten ing gedèk oetawi kasimpen wonten ing koper.

Manawi badé adoes, ladjeng manoet tjara Djepang sami dateng grija padoesan, ing ngrikoe wonten kraan (oeliran) sawatawis. Adoesipoen sareng. Roemijinipoen badanipoen dipoentelesi mawi toja ingkang wonten ing djembangan kadjeng, ladjeng moloe oetawi njadasa sami njemploeng ing bloembangan ingkang sampoen dipoenisèni toja bentèr. Grija padoesan waoe saénipoen boten ngoengkoeli papan ingkang kanggé asah-asah ing tanah Éropah gadahanipoen tijang ingkang namoeng nama tjekap. Kamar neda oegi pasadja. Ingkang kanggé linggih dingklik tanpa mawi séndéan, médjanipoen njawo mateng, boten mawi taplak. Kadoegi satengah djam sadèrèngipoen sami neda, koela soemerep ing panggénanipoen satoenggal-toenggaling laré piring satoenggal kasoekanan oelam loh ing satjekapipoen, ing sandingipoen ngrikoe wakoel kadjeng isi sekoel ingkang taksih koemeboel, ladjeng wonten tjawan isi bangsa pedes-pedes sarta kan tembagi isi wédang tèh. Ing ngrikoe oegi wonten goeroe ingkang toemoet neda, nanging pantjinipoen inggih boten béda kalijan moerid-moerid. Neda kintoenan tetedan saking sadjawinipoen ngrikoe dipoenawisi sanget. Ing patamananing pamoelangan wonten grijanipoen tijang sadé wédang tèh lan ombèn-ombèn sanèsipoen ingkang boten mawi alcohol, roti petak lan soklat. Ing wantji ingkang sampoen katemtokaken moerid-moerid kénging mrikoe ngebon, pendak woelan kedah kabajar. Saben dinten wiwit djam 3 sijang doemoegi sonten djam 8 sami kénging dolan-dolan medal perloe tetoewi oetawi ngrembag prakawis poenapa-poenapa, nanging kedah mbekta serat tandaning palilah, serat waoe kedah dipoentanda-astani déning tijang ingkang dipoentoewèni.

Ing afdeelingipoen laré èstri moerid-moerid djam kalih welas sami mbikaki ténongan wadah tetedan anggènipoen mbekta saking grija sarta tjangkir inggih anggènipoen mbekta pijambak kapoerih ngisèni wédang tèh déning réntjang-réntjang pamoelangan. Anggènipoen sami neda waoe inggih wonten salebeting pamoelangan. Bakda neda ladjeng sami ngaso sa-djam wonten ing patamanan oetawi jèn noedjoe djawah lan sasaminipoen wonten ing kamar gymnastiek.

Ing grija padoenoenganing para moerid poenapa déné ing kamar-kamar sakit ingkang andjagi tijang djaler; kadjawi poenika ing ngrikoe wonten kamar satoenggal kanggé goeroe ingkang angsal giliran andjagi tata-tentremipoen ngrikoe sijang daloe. Kados ingkang sampoen koela tjrijosaken ing nginggil, sadaja sami pasadja, dalasan kamar ingkang kanggé pahargjan inggih pasadja, kados déné manawi noedjoe wekasaning taoen ing afdeelingipoen laré èstri dipoenrawoehi Sang Pramèswari lan ing afdeelingipoen laré djaler karawoehan Sang Keizer. Ing ngrikoe boten dipoensoekani gendéra oetawi sesekaran. Sang Keizer lenggah ing kathéder (koersi palenggahaning goeroe), midangetaken rerepèn nationaal, mantoek-mantoek tanda rena ing panggalih, ladjeng kondoer.

Panggoela-wentah dateng gesang ingkang pasadja, sanget dipoenperlokaken kados ingkang sampoen koela tjarijosaken ing nginggil. Makaten oegi ngitjali ingkang ngelet-eleti darah kalijan dédé darah inggih kaperlokaken sanget. Sanadjan pamoelanganipoen para loehoer waoe ingkang jasa inggih para loehoer, éwasamanten ingkang kapareng sinaoe ing ngrikoe boten ngemoengaken poetraning para loehoer tok. Ing afdeeling-ipoen laré djaler lan laré èstri ing saben-saben pangkat apes sapratiganing moerid temtoe boten golongan poetraning para loehoer, toer ingkang dédé darah waoe boten masti anakipoen tijang soegih. Jèn badé loemebet ing pamoelangan ngrikoe sadaja kémawon kedah mawi dipoenèksamen, boten wonten ingkang dipoenbédakaken, makaten oegi pambajaripoen inggih kadamel sami. Menggah ing kekantjan inggih boten ambédak-bédakaken poenapa darah poenapa dédé, satoenggal ngoendang satoenggalipoen mawi namanipoen permili (familienaam), namoeng poetranipoen Sang Keizer tok ingkang angsal seseboetan Pangéran. Para poetra-poetranipoen Sang Keizer kakoeng poetri teroesan kasinaokaken ing pamoelanganipoen para loehoer waoe, dados boten tampi piwoelang roemijin wonten ing kedaton, dalasan ingkang tjalon Pangéran Adipati inggih makaten oegi. Para poetranipoen Sang Keizer wonten ing pamoelangan lenggahipoen sami wonten ing wingking, angsal dalem pijambak, nanging médja koersi oetawi dedaharan pasadja, boten wonten bédanipoen kalijan kantja sakolah sanèsipoen. Wondéné para poetri lenggahipoen wonten ing pamoelangan boten kapijambakaken, sarta kedah sinaoe dondom-dondom damel sandangan tjara Djepang lan tjara Éropah, poenapa malih otjal-otjal inggih tjara Djepang lan Éropah kados laré èstri sanès-sanèsipoen. Malah para poetri waoe inggih angsal giliran njapoe lan ngeboet-ngeboeti kamar pamoelangan, amargi saben dinten kedah dipoensaponi, namoeng tjendéla-tjendéla poenika dados bebahanipoen réntjang.

Badé kasambet.

M. v. BIENE.

Toekang herlodji
dan Toekang emas.

Adres jang
moerah

DJOKJA Telf. 252 — BANDOENG Telf. 226

boeat LONTJENG, HERLODJI dan PERKAKAS EMAS.

Pembatja
SWARA TAMA,
dengan bawa lembaran Swara Tama
dapat POTONGAN.

Mangga moempoeng mirah mekaten.

Sepiritus kanggé lampoe, 94%; sa-blèg à 18 liter	F 3,50.
Schellak, garing, 1 Kilo	„ 2,75.
Caurticsoda, sa-drum à 50 kilo	„ 11,50.
Copallak; sa-blèg à 10 kilo	„ 12,50.
Zinkwit Maastricht, zegel abrit; sa-tong à 50 kilo	„ 23,—.
„ „ „ „ „ à 100 „	„ 25,—.

Kedjawi poenika: idjem cromaat sepoeh, djené cromaat nèm, ch. z. loodmenie, ijzermenie mawi ijzeroxijde 85 doemoegi 90%, oker djené lan sawo mateng, tjemeng Zweden, driebandzwart, sikat-sikat, penoeli-penoeli, séla kambang Éropah, rempelas dlantjang lss.
Ngoentoengaken sanget kanggé para Aannemer lan para kilak.

Verffabriek R. B. FRIELING
HOEKHUIS GONDHOMANAN SAJIDAN — DJOKJA.

Boeat toean poenja
Recept 2

ERCEE

APOTHEKEN
Rathkamp & Co
MALIOBORO 15 DJOKJAKARTA.

TOKO DJOEN & Co.
TELEFOON No. 374.
PATJINAN — DJOCJA.

KITA POENJA ROTIE JANG DIE TOEMBOOK PAKEE
KNEEDMACHINE
DENGAN TENAGANJA
ELECTRISCH
TENTOE PALING
DJEMPOL
SILAHKEN BIKIN PERTJOBAÄN
Memoedjiken dengen hormat
DJOEN & Co.

TOKO BARANG-BARANG
H. SPIEGEL — Djokja.

ADRES JANG PALING BAIK, boeat:

Eetserviezen — Theeserviezen: f 5,75.
Perkakas dari gelas, dan perkakas dapoer;
Kereta dan korsi boeat anak-anak;
Tempat tidoer, lampoe gasoline, dan
— permainan boeat anak-anak ketjil. —

SEMOEA BARANG PALING DJEMPOL, DAN MOERAH SEKALI!

:-: AGENT :-:
BOEAT SELOEROEH DJOKJAKARTA.

Speda-speda merk:
SIMPLEX Cycloide, S. koening, S. poetih dan SIMPLEX TRANSFER.
HIMA: Wassenaer, Rondrit, Oranje dan Woestduin.
TOURIST: AA dan A.

Ada sedia djoega speda merk:
RAY — SWIFT — GRUNO — HUMBER — VIALLE — BURGERS E.N.R. — KROON — NATIONAL — BERGKONING.
Apalagi sedia djoega speda jang sedikit harganja, moelaï f 55.—, f 65.—, f 75— dengan perkakasnja: klinting, pompa, lentera, dan tasch berisi perkakas koentji dan tempat minjak.
Baroe terima per S. S. SLAMET dan JOH. DE WITT speda merk: ROVER Iperial, Continental, The Rover dan Metallicus.
Ada sedia djoega: Djas hoedjan, Kopper, Lentera Stormking, Almari besi dan tjat wenter.

PENDJOEALAN A CONTANT ATAU BOLEH DI ANGSOER.
Kalau maoe minta keterangan, akan dikirimi keterangan dengan pertjoema.

Mengharap pesenan:
Rijwielhandel, Reparatie-inrichting dan Smederij:
WIRJOSOESENA
LODJI KETJIL 16 DJOKJAKARTA TELF. No. 13.

PALESTINA DADOS REBATAN.

Bangsa Jahoedi kalijan bangsa Arab.

Inggris ngoewot ogal-agil.

Kala perang ageng Inggris andekep Tanah Soetji. Kala semanten bokmanawi wonten tijang Katoelik ingkang gadah pangadjeng-adjeng oetawi panginten, Tanah Soetji badé kasoekaken wangsoel dateng gotrah Katoelik. Gagasanipoen laré alit!

Lan kenjataanipoen? Doemoegi sapoenika kok inggih boten lepat!

Pergerakan Zionist ingkang dados idam-idamanipoen: Palestina dadi papan padoenoengané bangsa Jahoedi! („National Jewish Home"), sengkoet lan kanti gambira anggènipoen ngoedi badé ngedjègi Tanah Soetji. Sabab? Margi Inggris nèdèng ngaling-alingi!

Taoen 1917 Balfour, minister Inggris, sampoen soeka kasagahan kanti tjeta lan temen-temen badé noeloengi bangsa Jahoedi anggènipoen badé ngedjègi Palestina: Wiwit kala semanten ladjeng katah tijang Jahoedi ingkang sami nglebeti toewin manggèn ing Tanah Soetji. Tandangipoen, kados ingkang sampoen dados wewatakanipoen bangsa waoe, tjèkat-tjèket toer premanem. Lan sanalika kémawon ladjeng saged tjampoer kalijan bangsa priboemi.

Ngrebat tanah aloes-aloesan kados makaten poenika masti kémawon andadosaken boten trimahipoen bangsa priboemi i.p. bangsa Arab, ingkang tjatjahipoen ngoengkoeli katah sanget.

Bangsa Jahoedi kalijan bangsa Arab inggih kelampahan kerep tjetjongkrahan lan pasoelajan. Ingkang anggegirisi, mawi moetahaken rah poenapa, i. p. kala woelan Agoestoes 1929. Nagari Inggris ladjeng matah commissie niti priksa sabab toewin larah-larahipoen pasoelajan, saha soeka srana-srana poenapa déné antjer-antjer, soepados sesambetanipoen bangsa kekalih waoe saladjengipoen sageda saé. Woelan October 1930 Lord Passfield, minister djadjahan, ngedalaken „Boekoe Petak"; isi gantaning politik énggal ingkang kedah katindakaken. Wosipoen makaten: Ing semangké pradja Inggris boten badé noeloengi bengsa Jahoedi, anggènipoen damel koloni wonten ing tanah Palestina; lan malih badé ngawisi immigratie (loemebeting bangsa Jahoedi dateng Palestina). Kala semanten immigratie waoe sampoen kakèndelaken. Bangsa Arab sapoenika kedah kasoedijanan siti.

„Boekoe petak" poenika mesti kémawon damel oreg lan gègèring bangsa Jahoedi: „mangkono koewi rak kebangeten! Kebangeten anggoné ngréwangi bangsa Arab! Kok ora mredoeli marang panjoewoené bangsa Jahoedi!"

Oreg waoe saja dangoe saja andadra, saja soemrambah, ngantos pradja Inggris boten djendjem, soemelang, semoe kekes!

Lo, Inggris kok nganggo kekes apa! Apa ora brengga rowa sembada?

Inggris mila pantji gagah prakosa; ing tlatahipoen srengéngé boten saged soeroep! Nanging bansa Jahoedi inggih soemebar ing sadonja, wonten ing poendi-poendi! Toer dedamelanipoen inggih ampoeh sanget, i. p. kantong mentjep-mentjep angetombol! La poenika saged andrawasi dateng rahardjaning Inggris!

Kang mangka para pengandjoering golongan Conservatief lan Liberaal sami natjad sanget dateng „Boekoe Petak" waoe Ingkang poenika golongan Labour, ingkang njepeng kemoedining pradja, roemaos kidjènen!

Pangrèh Inggris sapoenika ladjeng kados-poendi? Kapeksa moendoer! Lan Mac Donald kapeksa nerangaken poenapa ingkang dados kadjengipoen minister Passfield. Badé tjeplos njèlaki kekadjenganipoen minister waoe boten saged. Milanipoen ladjeng tjrijos, jèn kadjengipoen paréntah dipoentegesi kanti boten leres; lan sapoenika pijambakipoen badé soeka katerangan ingkang leres.

Makaten poenika tjontonipoen diplomaat ingkang mertobat! Lintoenipoen ngakeni: „Ja pantjèn akoe sing loepoet!" ngoengelaken: „Kowé sing kliroe tampa! „Makaten poenika sampoen limrah! Dados sampoen kagèt!

Mac Donald ladjeng kintoen serat dateng dr. Weizmann, pangarsaning Agentschap bangsa Jahoedi ing London. Déné isinipoen njrijosaken, jèn „Boekoe Petak" poenika ateges: „politik kang ditindakaké toemeka sepréné, sabandjoeré ija tetep mengkono!"

Katerangan kados makaten poenika poenapa boten soelaja sanget kalijan „Boekoe Petak"? Éwasemanten seratipoen Mac Donald waoe sampoen damel mareming bansa Jahoedi, margi sapoenika sampoen ngertos terang, jèn ingkang dipoensedya sampoen kadoemoegèn, i.p. adamel kekesing Inggris.

Masti kémawon bangsa Arab ladjeng ndjempling: „Inggris atiné ora djoedjoer! Molah-malih! Koewi soelaja banget karo „Boekoe poetih!" Mangkono koewi rak masrahaké Palèstina marang bangsa Jahoedi!"

Pemanggih boten njlèwèng! alias toeroet!

Milanipoen bangsa Arab sasaged-saged badé ambaycot bangsa Jahoedi.

Lan Inggris tjeta ngoewot ogal-agil! Angèl anggènipoen saged damel mareming bangsa kekalih waoe! Kilap manawi pangrèh Mac Donald badé saged ngleksanani ingkang dipoensiraken bangsa adjeng-adjengan waoe!

WAWASAN BOEKOE.

Redactie tampi boekoe saking toko boekoe *J. B. Wolters ing Betawi* inggih poenika:

Ngèlmoe Boemi negari Walandi lan Boewana gangsal, serat kanggé moerid ing Normaalschool toewin goeroe ing pamoelangan angka II, impoenanipoen: *G. Vriens* kalijan *R. J. Djaja-Atmadja* (kalih-kalihipoen Goeroe Normaalschool Moentilan). Djilidan II (Asija, Australija, Afrika, Amérika lan tanah Pool) regi f 1.50.

Ing Pamboeka-sabda para Pangarang tjrijos bilih boekoe poenika langkoeng saé sarta gampil dipoensinaoe tinimbang boekoe „Ngèlmoe Boemi Nederland lan Boewana Lelima" ingkang sampoen kawedalaken roemijin. Nama-namaning panggénan kasoeda, kawontenan economie lan babad moelaboekanipoen negari-negari kapratélakaken langkoeng pandjang.

Koela tjotjog kalijan methode kados makaten poenika. Tijang sinaoe Ngèlmoe Boemi poenika boten teka namoeng ngapilaken namaning kita-kita, lèpèn-lèpèn, pamedal-pamedal lsp. kémawon, Kados makaten poenika inggih saé, nanging boten moeroegaken laré adjar *mikir*. Boekoe énggal poenika ngrembag economie lan babading nagari-negari sarta katerang-terangaken poenapa sababipoen kita ramé, siti loh lsp. Dados laré ngertos gandèng-gandèngipoen kawontenan kadosta: margi tanah kinoebeng paredèn temoegelang, djawahipoen ladjeng kirang, siti dados tjengkar. Jèn wonten toja, toja boten saged mili dateng saganten, woesana ing ngrikoe katah tlaga-tlaga, lan sasaminipoen makaten.

Boekoe poenika kanggé moerid Normaalschool, prajogi sanget, awit taksih mawi toentoenaning goeroe. Kanggé goeroe ing pamoelangan angka II pandoegi koela katah ingkang boten maremaken, djalaran ing ngrikoe katah tetemboengan Walandi, ingkang boten gampil dipoenmangertosaken sarana pangoedi pijambak, kadosta jute, gletscher, abad 6 a Chr. lsp. Ing gambar-gambar katah tetemboengan Walandi oepami:: Equatoriale depressie, maximum gebied, regenval lsp. Tijang maos poenika manawi kepéngin ngertos, mangka boten saged ngertos, ngadat ladjeng gela. Ing katja 35 lan 36 wonten oengel-oengelan Mekka, sarèhné tijang Djawi limrah mastani Mekah, saking pangraos koela langkoeng prajogi nganggé Djawinipoen, béda kalijan oepami: Port Moresby lsp., awit poenika dèrèng kalimrah.

Mila saking pandoegi koela boekoe ingkang sampoen saé poenika, béndjing manawi koetjap malih, kadamela langkoeng saé malia sarana katakèkaken roemijin dateng Goeroe pamoelangan angka II, poenapa ingkang boten damel maremipoen, ladjeng kawewahan oetawi kaéwahan.

Saking „*Volksopvoeding*" Soerabaja.
Pandji Poetra, ROEKMINI ...... II, III; „Volksopvoeding" Soerabaja. Sadjilid-djiidipoen — f 0,20.
l Boekoe-boekoe poenika isi dongèng. ingkang ngewrat „apologie" ébah-ébahan Taman-Siswa. Lelampahaning dongèng wiwit djilid II doemoegi III oeroet toer mawi anggoegah kepéngin dateng ladjengipoen. Basa saè. Namoeng kémawon tandoeking Roekmini oepami kapepek, pemaosipoen langkoeng saketja.

---

†
R. I. P.
Ngatoeri priksa bilih embok koela:
CLARA WANGSAREDJA
kala tanggal 9-4-'31 djam 2,30 sijang, sabakdanipoen pinaringan Sakramèn Baptis, ladjeng katimbalan sowan ing pangajoenan Dalem Pangéran wonten ing panti-oesada Bara. Djam 12 sijang 10-4-'31 kakoeboer wonten ing Bara. Ing salebeting prihatos koela boten kesoepèn ngatoeraken genging panoewoen dateng pandjenenganipoen R. P. J. Prennthaler, pandjenenganipoen Zuster-zuster lan sadèrèk verpleegsters ing Bara. Miwah sadèrèk sadaja ingkang sampoen karsa ngoepakara wiwit sakit doemoegining pangoeboeripoen.
Bara 11 April 1931.

Familie C. Wignjasoedarma
Andèrèk béla soengkawa:
1. P. M. Hardjasoemarna.
2. I. J. Soewardja.

OERAP-SARI.

KABAR KATHOLIEK.

INDONESIA.

Grédja énggal. Ing *Tjitjalengka* sampoen dipoenwiwiti ngadegaken Grédja énggal. Rampoengipoen dipoenangkah béndjing tg. 13 Djoeni ngadjeng poenika. (K.)

— *Delegaat kanggé Indonésia.* Kabaripoen K. St. Bapa sampoen ngwontenaken Delegaat kanggé Indonésia ngriki, i. p. pandjenenganipoen Pater Leo (Petrus Kierkels). Jèn kabar poenika njata, Indonesia dados badé kaoewalaken saking koekoebanipoen Delegaat ing Oestrali; awit doemoegi sapoenika Indonesia kalijan Oestrali poenika kakempalaken dados satoenggal. (K.)

VATICAAN.

— *Mgr. Mooney Delegaat Aapostolis ing Djepang.* Mgr. Edward Mooney kaangkat dados Delegaat Apostolis ing Djepang; asli saking Maryland (pradja Katoelik roemijin pijambak ing Amerika); joeswa saweg 48 taoen; ing taoen 1926 sampoen naté dados Delegaat Apostolis ing India Inggris. (d. T.).

AFRIKA KIDOEL.

Séminari kanggé bangsa priboemi. Ing Roma (Basutoland) sampoen kabikak déning pandjenenganipoen Delegaat Apostolis, Mgr. Joan Gijlswijk, séminari énggal kanggé bangsa priboemi. Tjalon imam asli saking Basuto, Besiuna lan Baneli kedah sinaoe mrikoe; déné séminari ing Ixono (Natal) kanggé ingkang asli saking Zoeloe, Swasi lan Maxosa. Lan séminari ing Alival-Lèr saladjengipoen namoeng badé kanggé tjalon-imam koelit petak.

TIONGKGK.

Serat kabar dintenan Katoelik: „Ichepao." Ingkang ngedegaken satoenggiling missionaris Katoelik, kala taoen 1915 ing kita Tientsin, nanging poenika sasampoenipoen tjetjawis pinten-pinten taoen. Mawi dipoenpropagandani sekedap, kanggé wiwitan ladjeng angsal abonné 5000. Let sekedap sampoen saged ngedegaken tjabang wonten ing Péking. Pawitanipoen namoeng alit; nanging toentoenanipoen ing sekawit peng-pengan; milanipoen *„Ichepao"* saja ageng. Para redaktoer toewin pembantoe inggih gemblèngan; milanipoen *„Ichepao"* wonten Tiongkok sisih lèr énggal mondjo! Kedjawi medal ing Tientsin lan Peking, taksih gadah s. k. minggon: *„Serat-serat Katoelik,"* kanggé tijang èstri; lan béndjingipoen ngedalaken lembaran sonten. Bakda kalih taoen oplaag dados 10.000 Kala semanten tjatjah poenika nama anggegirisi. *„Ichepao"* ing taoen 1919 kétjalan ingkang ngedegaken (margi pangkat wangsoel) lan ingkang dados hoofd-redacteur: Fang Foch; ketingal radi mlorot; éwasemanten oplaagipoen taksih 15000. Sarta ing 1923 tikel kalih! Nalika djaman gègèran ing Tiongkok *„Ichepao"* ngrekaos sanget lampahipoen. Ing 1925 Liou, hoofdredacteur, tanpa sekara-kara katahan; bakda 6 woelan tanpa keterangan poenapa-poenapa ladjeng dipoenloewari. Mesti kémawon ing salebeting 6 woelan waoe *„Ichepao"* dados lèsan dipoenbentoeri ing mengsah-mengsahipoen. Nalika Liou medal saking tahanan, tjatjahing abonné namoeng kantoen 700. Roemijin saged njatet bati ½ mlijoen franc, sapoenika kedah njatet toeni semanten. Saking kadjengipoen ingkang ngedegaken *„Ichepao"*, Liou kapatah dados pemimpin malih. Liou margi saking lelabetanipoen angsal gandjaran saking K. St. Bapa bintang St. Silvester Orde. Margi saking rereton, gègèran lan malaise, gesangipoen *Ichepao* boten gampil; wewah-wewah angsal concurentie saking ss. kk. sanès. Éwasemanten oplaag-ipoen sampoen dados 20.000 malih. Namoeng poen financie dèrèng njenengaken.

Ichepao poenika dados tjetjoloking gotrah Katoelik ing Tiongkok kerep tampi tanda karenan saking Kangdjeng Delegaat Apostolisch poenapa déné saking K. St. Bapa (K.).

ARAB.

Dados Katoelik sadaja. Pandjenenganipoen Patriarch ing Jerusalem martosaken, jèn tijangipoen Griek-orthodox doesoen Fahis (tjatjah djiwa: 500), tjelak Es-Salt (Wétan lèpèn Jordan) dados Katoelik sadaja, boten wonten ingkang kantoen. (K.W.P.).

IRAK (MESOPOTAMI).

Mendoeng pangoeja-oeja. Ing Irak tjatjahing tijang Assyri Kristen wonten 118.000; ingkang 64.000 Katoelik. Pangrèhing pradja badé kapasrahaken dateng bangsa Arab; milanipoen kanggé tijang Kristen badé angèl sanget anggènipoen ngreksa kaimananipoen. Dèrèng lami satoenggiling pengandjoer Moeslim sandjang dateng tijang Kristen makaten: „Kowé bakal ora kepénak, menawa akoe wis dadi mardika; goeloemoe bakal taktigas; bodjo lan anak-anakmoe wadon bakal takpèk!". Saweg sapoenika kémawon, taksih dipoentjepeng ing mandaat sampoen dipoenengèl-engèl sanget. Wiwit 1925 pangrèh pradja selot-selotipoen loemintir dateng tanganipoen bangsa Arab; lan pangoeja-oejanipoen dateng bangsa Katoelik inggih saja mindak. (K. M.).

KABAR OEMOEM.

INDONESIA.

PRAKAWIS SOEDAN BAJAR.

Karsanipoen nagari anggènipoen badé njoeda bajaripoen para ambtenaar saèstoe dados gederipoen para poenggawaning nagari. Boten namoeng pakempalan toenggil damel gadahanipoen kaoem berah kémawon ingkang andoewa. Pakempalan politik inggih wonten ingkang nglairaken boten moepakatipoen.

I. K, P. (pakempalan politik gadahanipoen gotrah Walandi Katoelik) tjabang Soerabaja, Soerakarta, toewin Bandoeng wonten parepatanipoen sami damel motie babar pisan boten njaroedjoeki karsanipoen regeering.

Pakempalan goeroe P. G. H. B. ing Mataram Pekalongan (lan sanès panggénan) kala Ngahad poenika inggih damel motie andoewa oedoening blandjanipoen para kaoem berahipoen nagari.

Dados ing ngriki tétéla sanget bilih toemandoeking karsanipoen paréntah waoe saèstoe boten baènbaèn. Nanging ingkang poendi ingkang moeroegaken „boten baèn-baèn" waoe? Poendi ingkang „kesangeten?" Karsanipoen paréntah poenapa ingkang badé kataman, poenapa kalih-kalihipoen? . . . . O malaise!

MANTJA NAGARI.

SEPANJOL. *Radja Sepanjol, Alfonso XIII sèlèh keprabon.* Sampoen lami nagari Sepanjol anggènipoen tansah retoe. Ing woesana Radjanipoen ngawon; lan tanggal 14 April poenika sèlèh keprabon; Sepanjol dados republiek! Radja Sepanjol, Alfonso XIII poenika radja Katoelik. Nanging Katoelik Sepanjol poenapa inggih ladjeng toemoet itjal? Boten, Katoelik poenika boten goemantoeng ing tjakriking pradja!

NGLEBETI NORMAALSCHOOL.

Ngatoeri pirsa bilih: „Toelatingsexamen" kanggé Normaalschool èstri ing Ambarawa béndjing tanggal 28 lan 29 Mèi 1931. Sinten ingkang badé nglebeti, kénging njipeng wonten ing Zusteran.

Meisjes-Normaalschool.
ZUSTERS FRANCISCANNESSEN.